

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра філософії та міжнародної комунікації

ЗАТВЕРДЖЕНО
Гуманітарно-педагогічний факультет
“19” червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ**

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 «Психологія»

Освітня програма: «Психологія»

Факультет гуманітарно-педагогічний

Розробник: доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації, к. філос. н. Матвієнко І.С.

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Професійна підготовка високоякісного спеціаліста, поряд з іншим, передбачає розвиток культури критичного мислення, яке допомагає ефективно спілкуватися та вести науковий діалог. Вивчення дисципліни «Критичне мислення» дає можливість отримати навички критичного та логічного мислення, технік прийняття рішення, доведення та спростування, аргументації, проведення ефективних публічних виступів. Критичне мислення випрацьовується шляхом розвитку самостійного свідомого мислення, вміння чіткого, логічного формувати свої думки, швидко приймати рішення на підставі аналізу та синтезу інформації. Людина, яка критично мислить, вміє чітко формулювати власні думки, доводити та спростовувати, будувати аргументацію, а тому основною характеристикою критичного мислення є самостійність, обґрунтованість та доказовість. Дисципліна «Критичне мислення» забезпечує формування навичок аргументації.

Дисципліна «Критичне мислення» має міждисциплінарний характер, оскільки ґрунтується на здобутках у царині критичного і творчого мислення, композиції, логіки, риторики, герменевтики та епістемології. Вона має характер практичної системи, що обумовлює спрямованість не стільки на розширення знань, як на тренування критичного підходу до раніше набутих знань чи формування нових стійких вмінь успішно мислити й доводити власні думки. Предметним полем дисципліни «Критичне мислення» є міркування людини, яке протікає в правильних логічних формах (поняття, судження та умовиводи), що дозволяє формулювати міркування, виражати власні думки у відповідності до істинності та правильності логічно-формальних законів.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	«Психологія»	
Освітня програма	«Психологія»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	4	
Семестр	8	
Лекційні заняття	10 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	12 год.	год.
Лабораторні заняття		год.
Самостійна робота	68 год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Критичне мислення» є формування та вдосконалення культури мислення студентів шляхом засвоєння ними основних знань з логіки та вироблення навичок критичного мислення, як несуперечливого, доказового мислення, яке можна застосовувати в практичних ситуаціях.

Перелік освітніх компонент, які передують вивченню навчальної дисципліни (за їх наявності): філософія.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК): ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; ЗК4. Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями у тому числі в полікультурному просторі; ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, критично сприймати інформацію, оцінювати хід та результати власної професійної діяльності; ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення у ситуаціях власної професійної діяльності; ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) у професійній сфері; ЗК9. Здатність працювати в команді, уміння організовувати роботу команди;

спеціальні (фахові) компетентності (СК): СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника;

ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості;

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	Денна форма										
	тижні	усьог о	л	п	лаб	ін д	с.р.				
1	2	3	4	5	6	7	8				
Модуль 1. Сутність критичного мислення											
Тема 1. Критичне мислення як логічна рефлексія	1,2	6	1	1			4				
Тема 2. Основні формально-логічні закони та критичне мислення	3,4	9	1	2			6				
Тема 3. Понятійний апарат міркувань	5,6	11	1	2			8				
Тема 4. Критичне аналіз і прийняття рішення	7,8	12	2	2			8				
Тема 5. Теорія умовиводів та запитання	9,10	12	2	2			8				
Разом за модулем 1.	60		7	9			34				
Модуль 2. Критичне мислення як основа інтелектуальної діяльності											

Тема 6. Аргументація	11,12	19	1	1		17			
Тема 7. Еристика	13,14	4	2	2		17			
Разом за модулем 2.		40	3	3		34			
Усього годин		90	10	12		68			

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Критичне мислення як логічна рефлексія	1
2	Основні формально-логічні закони та критичне мислення	2
3	Понятійний апарат міркувань	2
4	Критичне аналіз і прийняття рішення	2
5	Теорія умовиводів та запитання	2
6	Аргументація	2
7	Еристика	2

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність критичного мислення.	1
2	Основні формально-логічні закони та їх практичне застосування.	2
3	Розуміння міркування.	2
4	Сутність оцінки міркування.	2
5	Критичне мислення і теорія умовиводів.	2
6	Критичне мислення і процес прийняття рішення.	2
7	Теорія аргументації: від теорії до практики.	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Моделі критичного мислення і технічні прийоми .	32
2	Прийняття рішень та розвиток навичок розв'язкування задач.	32

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних, вирішення задач;
- самооцінювання.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- змішаного навчання;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Сутність критичного мислення		
Практична робота 1. Сутність критичного мислення.	Студент здобуде ґрунтовні знання про основні формально-логічні закони, їхнє значення та практичне застосування. Він розумітиме структуру міркування, зможе відрізнити тези, аргументи та висновки, а також орієнтуватиметься у видах умовиводів — дедуктивних, індуктивних та аналогічних. Окрім цього, студент засвоїть критерії оцінки міркувань, навчиться визначати їхню валідність, істинність та силу аргументації.	10
Практична робота 2. Основні формально-логічні закони та їх практичне застосування.		10
Практична робота 3. Розуміння міркування.		10
Практична робота 4. Сутність оцінки міркування.		10
Практична робота 5. Критичне мислення і теорія умовиводів.		10
Самостійна робота 1. Моделі критичного мислення і технічні прийоми .	Водночас він набуде практичних умінь: застосовувати логічні закони у власних міркуваннях, аналізувати та оцінювати аргументацію інших, виявляти логічні помилки й будувати власні умовиводи відповідно до принципів критичного мислення. Це дозволить йому ефективно працювати з інформацією, приймати обґрунтовані рішення та формувати переконливі висновки як у навчальній, так і в професійній діяльності.	20
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Критичне мислення як основа інтелектуальної діяльності		
Практична робота 6. Критичне мислення і процес прийняття рішення.	Студент здобуде знання про взаємозв'язок критичного мислення та процесу прийняття рішень. Він розумітиме, як аналіз інформації, виявлення альтернатив та оцінка ризиків впливають на якість рішень. Також студент ознайомиться з теорією аргументації, її принципами та методами, а головне — побачить, як ці теоретичні засади переходять у практику, формуючи здатність до переконливого й логічно обґрунтованого висловлювання. Уміння, які він набуде, включають застосування критичного мислення для вибору оптимальних рішень у різних життєвих і професійних ситуаціях, побудову аргументованих позицій та їх захист у дискусії. Студент зможе оцінювати силу та слабкість аргументів, виявляти маніпуляції й логічні помилки, а також формувати власну аргументацію, що базується на доказах і логічній послідовності. Це забезпечить йому здатність мислити незалежно, приймати	20
Практична робота 7. Теорія аргументації: від теорії до практики.		20
Самостійна робота 2. Прийняття рішень та розвиток навичок розв'язування задач.		30
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		

	зважені рішення та ефективно комунікувати в інтелектуальній діяльності.	
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4658>;

- посилання на цифрові освітні ресурси (<https://zno.osvita.ua/master/tznpk/>);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти:

Матвієнко І.С. Методичні вказівки з дисципліни критичне мислення для студентів ОС “Бакалавр”(за вибором студентів). - Київ, 2024. - 54 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Аллен Л. Наука мислення. — Оксфорд: Oxford University Press, 2025. — 330 с.
2. Вайнгольд Х. Логіка: Спрощено. — Бостон: MIT Press, 2025. — 198 с.
3. Волтер Ш., Гоган К., Ховард Р. Розвиток критичного мислення. — Нью-Йорк: Springer, 2024. — 280 с.
4. Канеман Д., Санстейн К., Сібоні О. Шум. Хибність людських суджень. — Київ: Наш Формат, 2022. — 480 с.
5. Конверський А. Є. Критичне мислення. Підручник для студентів начальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. К.: Центр учбової літератури, 2020. 344 с.
6. Конверський А.Є. Логіка. К.: Четверта хвиля, 2023. 272 с.
7. Макдональд Г. Правда. Як політики, корпорації та медіа формують нашу реальність. — Харків: Книголав, 2022. — 352 с.
8. Надурак В. Критичне мислення по-доброму. - К.: “Дух і Літера”, 2026. - 432 с.
9. Сторожук С.В. Логіка: навчальний посібник / С. В. Сторожук, І. М. Гоян, І.С. Матвієнко. Київ:, 2020. – 370 с.

10. Тимошенко О.І., Ягодзінський С.М. Логіка та критичне мислення: навчальний посібник. - К.: “Олді+”, 2025 - 248 с.
11. Томпсон Д. К. Що таке критичне мислення? — Лондон: Routledge, 2024. — 210 с.
12. Хейбер Дж. Критичне мислення. — Київ: ArtHuss, 2023. — 256 с.
13. Чатфілд Т. Критичне мислення. Аналізуй, сумнівайся, формуй свою думку. — Київ: Vivat, 2022. — 304 с.
14. Чен Д. В. Мистецтво критичного мислення. — Кембридж: Cambridge University Press, 2026. — 400 с.
15. Cotton, D. R., Cotton, P. A., & Shipway, J. R. . Chatting and cheating: Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. *Innovations in Education and Teaching International*, 2023, 1–12.
16. Haber J. *Critical Thinking* / Jonathan Haber, translated by Oleksandra Boichenko Kyiv: ArtHuss. 2023, 200 с.
17. Paul, R., & Elder, L. *Critical Thinking: Tools for Taking Charge of Your Learning and Your Life*. — Boston: Pearson, 2022. — 432 p.
18. Fisher, A. *The Logic of Real Arguments*. — London: Cambridge University Press, 2023 (updated edition). — 320 p.
19. Facione, P. *Critical Thinking: What It Is and Why It Counts*. — Insight Assessment, 2024. — 250 p.
20. Groarke, L. *An Introduction to Informal Logic*. — Toronto: Broadview Press, 2025. — 380 p.